

U. To nič ne dě, ker tudi v teh prilogih se v prirečji ali v srednjem spolu glasnik na koncu le na pol ali celo ne sliši: velik', nizk', visok'. Prava, dobra izreka je res veliko, nizko, visoko; toda po tej se una pisava še ne skaže. Mislim si lahko, da se glasi: mošk', nemšk', francosk'.

T. Da je una pisava prava in dobra, se vidi iz tega, da so že nekda v staroslovenskem, pa tudi v novoslovenskem tako pisali. Dalmatin že piše v svoji prestavi svetega pisma: Inu je bilu pisanu Judovski, Gerčki inu Latinski (Jan. 19, 20.), ne pa Judovsko ali -sku!

U. To je že nekaj!

T. Pa se da še nekaj dostaviti v boljše pojasnjenje. Ako rečem: nemški govorim, francoski umem, latinski znam, si mislim lahko: nemški, francoski jezik. Po nemški govori, po francoski se vede, po latinski poje, si pa mislim: po nemški besedi govori, po francoski šegri ali navadi se obnaša itd.

U. Tudi to je nekaj!

T. Vendar tega ni treba. Da je res toživni sklon v teh primerah in da je prava oblika v prilogih na *ski* namesti prirečja, se pokaže v prilogih z drugačnimi obrazili, p.: po domače (nach häuslichem Gebrauche), po naše (nach unserer Art), po volče (nach Art der Wölfe), po pasje ga je segnal (hündisch, wie einen Hund); po gosposki (nach Art des Adels), po bratovski (brüderlich), po nemški (auf deutsch). S tem pa ni rečeno, da bi po nemško, po francosko govori, latinsko zna — bilo napačno.

U. To pa to! „Da ni umel českega sc. jezika“ — to je, kaj pa de, pravilno; vendar, ali bi se ne smelo tudi reči: da ni umel česki ali pa česko?

T. Ako se vzame česki ali česko po prirečji, prislovno (adverbialiter), bi pač se smelo reči tako, sicer pa ne.

Vprašanja pri letošnjem konz. spraševanju.

(Dalje.)

Nalog iz številstva menimo, da nam ni treba tukaj izdelovati, ker jih vsak številar, če le količkaj misli, lahko reši. Mladim številarjem podamo tukaj le same odgovore teh nalog, ter jim svetujemo, da naj jih izdelujejo po vodilih, ki nam jih kaže knjiga „Methodik des Zifferrechnens“. Pri št. 7. izide

70 $\frac{1}{5}$ fl., pri št. 8. 29 $\frac{27}{37}$ pl. in pri 9. 214 $\frac{19}{22}$ gold. star. dn. = 225 $\frac{267}{440}$ gold. nov. dn. ali avstr. velj.

10. Podlaga za spešni nauk v številenji iz glave je, da se um bistri, to je, da se učenci vselej po natančnem ogledovanju zavedó, kaj in kako se dela, kadar se števili. Naloge za številenje naj bodo vedno razumljive, mikavne in take, ki so iz življenja za življenje. Vse vodila in prihiitljeje morajo otroci iz mnogih primernih zgledov sami posneti, ne pa, da bi se jim kar mehanično v glavo zabijali, kakor se, žalibog, le prerado godi. Učitelj naj naloge pri številstvu tudi tako vrede, da se vsaka druga že po kaki prejšnji posnema, da se tedaj učenci vedno vodijo od znanega k neznanemu. Tudi naj se naloge po vseh mogočih vižah izdelujejo in naj se z njimi vedno kaj sklepa, kar koristi vsakdanjemu življenju, t. j. da se učenci vadijo različnih mer, cen, kupčijskih navad, varčnosti i. t. d. Od drugega šolskega razreda naprej pa naj se številenje iz glave vedno druží s pismenim številjenjem in sicer tako, da naj se vsaka naloga (če ne po pravi, saj po manjši meri) najpred izdelá iz glave, potem še le pismeno. Taka pot pelje učence tje, da se zavedó, kaj delajo, in da znajo rabiti številske razpole.

11. Kako različno se rabijo izreki pri naj višjih in visokih gosposkah in osebah, se nemški pisavec naj bolje navadi, če bere in primerja različne take nemške knjige, ki to reč na tanko pojasnujejo. Slovenec ne pozná toliko različnih naslovov. On pravi, post. cesarju: presvitli cesar, — knezu: svitli knez, — papežu: sveti oče, — škofu: prečastiti škof (knez in škof); vradnijam papristavlja: preslavni ali slavni. Za vse druge stanove pa velja naslov: prečastiti ali častiti. Kar je več, ni slovensko, ampak je le samo ptoje posnemanje, kar pa slovenski govor bolj kazi, kakor lepša.

12. „Beseda gine, zgled rine“. Resnica tega izreka se nikjer očitnejše ne kaže, kakor pri odgojevanji mladosti. Če odgojnik učence še tako lepo uči in za dobro vnema, če jim pa sam tega pri sebi t. j. s svojim obnašanjem ne kaže in ne terdi, je vse njegovo prizadevanje zastonj. Mladost ima prirojen nagon, da vse posnema, kar vidi; zatoraj se ji morajo dobri zgledi kazati in priljubovati, slabi pa odvrčati in grajati. Naj raje pa otroci posnemajo vse, kar naj bližje vidijo t. j. zglede pri starših, bratih in sestrah, pri učenikih i. t. d. Ve-

čidel veljá tudi izrek: „Kakošni starši, taki otroci, — in kakoršni učenki, taki učenci“. Zatoraj naj učenik vsako čednost, ki jo tirja od otrok, najpred sam kaže in učence uči bolj z dobrim zgledom, kakor pa s suho besedo.

13. Ura in učitelj. Kakor ura meri in odločuje čas, tako tudi učiteljeva delavnost odločuje šolsko stanje in izobraženje. Kjer šola lepo napreduje, napreduje tudi človeštvo. Toda ne gre dobro vsaka ura, pa tudi vsaki učitelj ne dela v šoli spešno. Učitelj, ki hoče svoje dolžnosti čversto spolnovati, mora tudi skerbeti za svojo zdravje, da ni bolehen, pa tudi za mirno in veselo serce, da ni čmerin in zbadljiv; on mora biti kakor ura, ki je iz dobre robe, da ne zaostaja, pa tudi ne gre prehitro in se vedno ne kazí. Učitelj naj bo že po vnanjem odkritoserčen; vera in čednost naj mu bote moč, ki ga vnemate za njegovo imenitno delo; vse njegovo obnašanje v šoli in zunaj šole naj bo tako, da se mu že na obrazu vidi, da je zvest svojemu stanu. Učitelj, ki se hlini in le na videz kaže, da bi kaj veljal, je podoben namalani ali slepi uri, ki je zunaj lepo ozaljšana, znotraj pa prazna in nič vredna. Učitelj naj bo podoben uri, ki kaže sekunde, minute in ure; on naj pri podučevanju gleda in pazi na malo in veliko; naj stavno napreduje, in naj nikar ne pozabi, da se mora vsaki nauk v šoli večkrat ponavljati, tedaj naj bo tudi podoben uri, ki vsako četert ure tudi ure ponavlja. Učitelj pa naj bo tudi, kakor je srenjska ura v zvoniku, po kateri se vsi srenjčanje ravnaajo; njegovi lepi nauki in zgledi naj se očitno kažejo in na serca bijejo.

(Kenec prih.)

Novice.

Iz Kojnic. Dragi „Tovars!“ Tudi pri nas se je pričelo šolsko leto, katero nam je pridobilo mnogo učencev. Prišel je tedaj čas, ko se bo ljuba mladost podučevala in pripravljala za svojo časno in večno srečo. Izročena nam je mladost, ki jo bomo vodili in izobraževali enako vertnarju, ki oskerbuje in odgojuje sadiko v varnem zavetju, da čversto napreduje, upljivo raste in prinese dobri sad. Starši izročé učitelju svoj naj dražji zaklad, ki ga imajo. Učiteljev stan je tedaj gotovo zelo važen, pa tudi zelo težaven. Ako pa z njegovim imenitnim in težavnim delom primerjamo tudi njegovo plačilo, se nam zdi marsikaj narobe. Tu pa tam se še učitelju taka godí, da dobi svoje plačilo še le takrat, kadar drugi hočejo. Ne bodi hud, ljubi „Tovars“, ker ti potožim, da se meni vsako leto tako godí. — Veseli me, da imam priložnost, da te berem, ker mi na vse strani, posebno pa za šolo